

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Галагурі Андрія Олександровича «Вирощування щепленого кавуна на різних підщепах в умовах Лівобережного Лісостепу України», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 «Агрономія»

Актуальність дослідження. Сучасний розвиток ринкових відносин, за умов постійного зростання витрат на насіння, добрива, засоби захисту рослин, вимагає удосконалення елементів технології вирощування овочевих культур.

Кавун – це важлива з економічної та харчової точки зору баштанна культура, площа якої в Україні складає більше 40 тис. гектар. Основні площі вирощування кавуна зосереджені на півдні України, оскільки культура тепловимоглива. В зоні Лісостепу, Полісся фермери часто отримують низький урожай через абіотичні фактори, ураження рослин хворобами. Одним із актуальних та перспективних шляхів підвищення урожайності кавунів у відкритому ґрунті в зоні Лівобережного Лісостепу України може бути щеплення кавуна з гарбузом, який формує більш потужну кореневу систему, а відповідно краще може забезпечити рослини стійкістю до абіотичних строків та хвороб.

Тому удосконалення елементів технології вирощування щеплених кавунів шляхом підбору комбінації підщепи та прищепи є важливим у теоретичному і практичному аспектах.

Структура і зміст дисертації. Результати дисертації відображені у 8 публікаціях із яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, одна у республіці Молдова, 3 тез наукових конференцій. Дисертація складається з анотації, вступу, шести розділів з використаними джерелами інформації, висновків, рекомендацій та додатків. Загальний обсяг дисертації 184 сторінки, основна частина її складає 154 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної тематики, сформульовано мету роботи та задачі дослідження, надано коротку характеристику результатів дослідження, ступінь їх апробації та публікації.

У першому розділі розглянуто походження, поширення, господарське значення, морфологічні та біологічні особливості диплоїдних та триплоїдних кавунів, гарбузів великоплідних та пляшкового гарбуза – Лагенарія.

Проведено детальний аналіз досліджень вітчизняних та іноземних авторів з питань щеплення та його впливу на урожайність і якість кавунів, стійкість до стресових факторів. Розглянуто технологічні аспекти вирощування кавуна. На основі проведеного аналізу літературних джерел обумовлено необхідність поглиблення та розширення досліджень для обґрунтування підбору підщеп для диплоїдного та триплоїдного кавунів, технології щеплення та вирощування щеплених кавунів.

У *другому розділі* висвітлено умови та програму досліджень. Використання сучасних методів та методик досліджень дозволило автору провести фенологічні спостереження, біометричні вимірювання, оцінити формування врожайності та якості гібридів диплоїдного кавуна Юкон F1 та триплоїдного Кідман F1 щеплених на різних підщепах гарбуза.

У *третьому розділі* висвітлено технологію щеплення та вирощування щепленої розсади, технологію вирощування кавуна на дослідних ділянках. Розглянуто ріст, розвиток рослин і формування товарного врожаю диплоїдного кавуна Юкон F1 та триплоїдного Кідман F1, щеплених на різні підщепи, кореляційні зв'язки між морфо-ботанічними і господарськими ознаками гібридів кавуна.

Встановлено, що щеплені рослини кавуна формували більш потужну вегетативну масу, більшу кількість пагонів, листків, а відповідно і площу листової поверхні. Кращою підщепою за скоростиглістю як для гібриду Юкон F1 та Кідман F1 був гібрид пляшкового гарбуза Пелопс F1. Найбільшу урожайність як диплоїдного кавуна Юкон F1 так і триплоїдного Кідман F1 забезпечило вирощування рослин, щеплених на підщепу гарбуза Кобальт F1. На щепленому кавуні гібриду Юкон F1 урожайність склала 79,0 т/га, а на гібриді Кідман F1 – 62,5 т/га.

У *четвертому розділі* розглянуто результати досліджень впливу густоти щеплених рослин на ріст і розвиток та урожайність кавуна. Встановлено, що густина 4 тис. рослин на 1 га в умовах Лівобережного Лісостепу є оптимальною для вирощування диплоїдного кавуна Юкон F1 та триплоїдного Кідман F1 на підщепах пляшкового гарбуза гібриду Пелопс F1 та міжвидового гібриду гарбуза Кобальт F1.

Найбільшу урожайність щеплених на підщепу гібриду Кобальт F1 отримали на гібриді Юкон F1 (82,9 т/га) та на гібриді Кідман F1 – 63,2 т/га при густоті 4 тис./га.

У п'ятому розділі наведено вплив щеплення на вміст основних компонентів хімічного складу диплоїдного кавуна Юкон F1 та триплоїдного Кідман F1. Доведено, що у щеплених кавунів був вищий вміст сухої речовини, загального цукру. Вміст вітаміну С був менший у кавунів, щеплених на підщепу Пелопс F1, та в значній мірі залежав від умов року.

У шостому розділі, на основі технологічних карт розрахована економічна ефективність вирощування щеплених кавунів. Високу рентабельність 305,7 % отримано при вирощуванні триплоїдного (безнасінного) кавуна Кідман F1 на підщепі гарбуза Кобальт F1.

Практичне значення наукових результатів полягає в розробленні рекомендацій виробництву щодо вдосконалення елементів технології вирощування щеплених гібридів кавуна в умовах Лівобережного Лісостепу України шляхом підбору підщеп та оптимізації густоті щеплених рослин.

Основні результати досліджень пройшло виробничу перевірку та впроваджені у СТОВ «Троянда», ФГ «Овочі Слобожанщини» та на Красноградській овочевій фабриці Харківської області.

Основні положення дисертації знайшли своє відображення в матеріалах наукових конференцій та публікаціях.

Зауваження до дисертації:

- Потребує уточнення кількості статей у наукових фахових виданнях 5 чи 4.
- В списку літератури до першого розділу наведені посібники і підручники, які все ж таки варто обмежувати в роботі.
- В дисертації наведено систему живлення при вирощуванні розсади, але не наведено схему живлення рослин на дослідних ділянках.
- В огляді літературних джерел відмічається, що щеплені рослини кавуна виявляють стійкість до хвороб які передаються через ґрунт, а саме Фузаріоз, Вертицильоз, Пітіум. Разом з тим, в результатах досліджень, не висвітлено це питання.

➤ В розділі 4 таблиця 4.6 Вплив густоти стояння рослин на урожайність триплоїдного кавуна гібриду Кідман F1, щепленого на підщепу гібриду Кобальт F1 початок таблиці на сторінці 126, а продовження на сторінці 127.

➤ В розділах 3,4 наведена загальна урожайність, важливо було би дослідити і показати товарну урожайність після вибраковки нестандартних плодів кавуна.

➤ При визначенні якості щеплених кавунів важливо провести і дегустаційну оцінку.

Дисертаційна робота Галагурі А.О. «Вирощування щепленого кавуна на різних підщепах в умовах Лівобережного Лісостепу України» відповідає вимогам до оформлення дисертації, які затверджені МОН України від 12.01.2017 р № 40 зі змінами і доповненнями, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 р. № 759 та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішень разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 «Агрономія», галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

**Доцент кафедри плодоовочівництва і зберігання
продукції рослинництва, кандидат с.-г. наук** **О.В. Романов**

*Підпис доцента О.В. Романова засвідчую: провідний фахівець деканату
факультету агрономії та захисту рослин*



О.І. Савченко